

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Науково-практична інтернет-конференція,
присвячена 100-річчю Наукової бібліотеки
Національного фармацевтичного
університету

24 вересня 2021 р.
м. Харків

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**«УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ»,
присвячена 100-річчю Наукової бібліотеки Національного
фармацевтичного університету**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

24 вересня 2021 року

Харків – 2021

УДК 027.7 : 001 : 378

Затверджено
Вченою радою НФаУ
Протокол № 3 від 20 вересня 2021 року

**«УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ»,**
**присвячена 100-річчю Наукової бібліотеки Національного
фармацевтичного університету**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

24 вересня 2021 року

Редакційна колегія :

Гавриш Н.Б. (директор Наукової бібліотеки НФаУ, канд. наук із соц. ком.) –
відп. редактор

Каїді В.В. (учений секретар Наукової бібліотеки НФаУ, канд. наук із соц. ком.)
– заступник відп. редактора

Ярмак С.В. – редактор

Сегеда В.І. – редактор

Збірка містить матеріали науково-практичної інтернет-конференції «Університетська бібліотека: історичний досвід та вектори розвитку», до якої увійшли наукові доробки з питань історичного розвитку бібліотек, особливостей їх трансформації, ролі у забезпеченні освітнього та наукового процесу ЗВО, інформаційного супроводу наукометричних та бібліометричних досліджень вишу, створення і використання електронних ресурсів, рідкісних та цінних видань у фондах, соціокультурної діяльності бібліотек та ін.

Матеріали конференції розміщено на сайті Наукової бібліотеки НФаУ <http://lib.nuph.edu.ua/> та в Електронному Архіві НФаУ <http://dspace.nuph.edu.ua/>.

© Наукова бібліотека Національного фармацевтичного університету, 2021

ЗМІСТ

Гавриш Наталія Борисівна	5
Історичні аспекти становлення бібліотеки Харківського фармацевтичного інституту в довоєнні та повоєнні роки (1940-50 рр.)	
Войтенко Ольга Василівна	9
Микола Овксентійович Валяшко: особистість, учений, педагог (1871-1955рр.)	
Кірішева Олена Миколаївна	16
Соціокультурний вимір діяльності Національної наукової медичної бібліотеки України	
Трохименко Галина, Драган Роман	23
Харківська обласна бібліотека для дітей: шляхами змін і перетворень	
Рибак Юлія Анатоліївна	32
Діяльність Наукової бібліотеки НФаУ у напрямку розвитку бібліометричних профілів вчених університету	
Боровик Ольга Борисівна, Резутіна Тетяна Юріївна	37
Особливості соціокультурної роботи у медичному виші на прикладі бібліотеки ПДМУ	
Українська Світлана Миколаївна	45
Проектна діяльність Наукової бібліотеки НФаУ з національно-патріотичного виховання студентської молоді. Аналіз культурно-просвітницької діяльності Наукової бібліотеки за десятиріччя	
Луцик Людмила Олександрівна	53
Колекція періодичних видань Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького: історія видання та збереження	
Леках Юлія Михайлівна	59
Наукова бібліотека Національного фармацевтичного університету в системі міжрегіональної корпорації медичних бібліотек України: аналіз роботи	
Чуканова Світлана Олександрівна	63
Використання рамки research infrastructure self-evaluation (rise) framework для удосконалення послуг з управління даними досліджень	
Тірон Маргарита Владиславівна, Орловська Ірина	73

Володимирівна, Височин Людмила Василівна, Шкрябко Ніна Миколаївна	
Історичний нарис відділу обслуговування економічною та гуманітарною літературою Наукової бібліотеки НФаУ	
Шаповалова Вікторія Юріївна	82
Службові бази даних на допомогу бібліотечному фахівцю	
Нестерчук Вікторія Валентинівна	87
Місце і становище бібліотек закладів вищої освіти в сучасному соціально-комунікаційному суспільстві	
Помазан Ольга Володимирівна	91
Інструменти візуалізації інформаційного контенту у бібліотеках ЗВО на прикладі Наукової бібліотеки НФаУ	
Молчанова Світлана Артемівна	102
Нові потреби користувачів та тенденції сучасного розвитку бібліотек ЗВО	
Вигівська Вікторія Олександрівна	112
Фонд рідкісних та цінних видань бібліотеки Криворізького національного університету: формування та особливості складу	
Білоус Валентина Степанівна	117
Бібліотека – берегиня вікових надбань людства, важливий інформаційний центр: з досвіду дослідження історії освітянської книгозбірні	
Кравчук Неліна Миколаївна	126
Бібліотека на зрізі столітньої епохи: паралелі розвитку і досягнень	
Гетьманова Тетяна Олександрівна	134
Соціокультурна та виховна діяльність бібліотеки у співробітництві зі студентсько-громадськими структурами та Центрами ЗВО	

УДК 050(09):025.7/.9:619

**Колекція періодичних видань Львівського національного
університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С.З.Гжицького: історія видання та збереження**

Луцик Людмила Олександрівна

*Директор бібліотеки Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького*

Анотація. Подана інформація щодо колекції фахових періодичних видань, які зберігаються в бібліотеці ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького. На прикладі часопису “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”), що виходив друком у Львові упродовж 1886-1939 років, опрацьовано історію становлення і розвитку журналу, його змісту, роль головних редакторів, які створювали і редагували часопис, забезпечивши його наукову вагомість і міжнародну репутацію. Здійснене оцифрування означеного видання забезпечило його надійне збереження зробивши рівночасно доступним для широкого кола вчених та зацікавлених читачів.

Ключові слова: колекція фахових періодичних видань, історія журналу “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”).

**Collection of rare professional periodicals of Lviv National University of
Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z. Gzhytsky: history
of publication and preservation**

Lutsyk Liudmyla

*Library director Lviv National University of Veterinary Medicine and
Biotechnology named after S.Z. Gzhytsky*

Abstract. The information on the collection of rare professional periodicals, which are stored in the library of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology. On the example of the journal “Veterinary Review” (“Przegląd Weterynaryjny”), published in Lviv during the years 1886-1939, the history of the creation of the journal, development of its content, the role of editors-in-chief, who ensured its scientific significance and international reputation, are presented. The digitization of this journal ensured its safety, simultaneously making it available to a wide range of scientists and interested readers.

Key words: collection of rare periodicals, history of the journal “Veterinary Review” (“Przegląd Weterynaryjny”).

Книгозбірня Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького (колишня назва – Львівська ветеринарна академія) [2] володіє унікальним зібранням книжкових і журнальних раритетів з ветеринарної медицини. Робота з книжковими пам'ятками постійно перебуває у центрі уваги працівників бібліотеки. Фонд рідкісної книги на 1/3 складається з власних бібліотек вчених Академії

австрійського та польського періодів. Це універсальні видання (енциклопедії, словники), література з медицини, ветеринарії, розведення тварин та інших галузей знань, а також періодичні фахові видання. Періодичні видання, які зберігаються в бібліотеці ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького – важливе джерело відомостей з історії розвитку ветеринарії та розведення тварин на теренах України і Європи.

У фондах бібліотеки знаходяться декілька унікальних періодичних видань з ветеринарії, засновниками і редакторами яких були професори Академії. Це видання другої половини XIX – початку XX століття які першими почали друкуватися польською мовою: “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”), “Птахівник” (“Hodowca Drobni”), “Гігієнічний огляд” (“Przegląd Higieniczny”), “Біологічні студії в галузі ветеринарної медицини, сільського господарства та розведення тварин” (“Rozprawy biologiczne z zakresu medycyny weterynaryjnej, rolnictwa i hodowli”). Не всі друковані у вищезначених часописах наукові праці досягали рівня міжнародних стандартів, але вони були правдивим віддзеркаленням рівня ветеринарної науки в Галичині.

Особливої уваги заслуговує часопис “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”), який є неоціненним джерелом інформації з історії ветеринарної науки і освіти не лише періоду публікації журналу, але й історії розвитку ветеринарної медицини і тваринництва у середньовічній Європі та за новітніх часів. Матеріали часопису містять інформацію про видатних вчених, їхні наукові праці та здобутки у галузі ветеринарної науки та освіти. “Ветеринарний огляд” був першим, і тривалий час залишався єдиним періодичним фаховим виданням, яке виходило друком польською мовою, навколо якого зосередились всі фахові сили як у Галичині, так і за її межами [2].

1 січня 1886 року вийшов друком перший номер “Przeglądu Weterynarskiego”. Він був присвячений питанням ветеринарії і розведення свійських тварин. Головним редактором часопису був доктор медицини,

професор Львівської ветеринарної школи (пізніше одноіменної Академії) Антоній Баранський. Основними публікаціями першого випуску журналу були статті наукового характеру. Частина номера займав огляд праць закордонних авторів. Оскільки професор Баранський не мав певності у тому, що суто наукове видання зацікавить значне коло ветеринарних лікарів, а також з метою популяризації часопису, він також приймав до друку статті, присвячені питанням розведення свійських тварин [1, 3, 4].

Відтак журнал почав набирати рис науково-популярного видання, що викликало незадоволення членів редколегії, які хотіли бачити його суто науковим друкованим органом. У другому номері часопису було надруковане повідомлення, що обов'язки головного редактора виконуватиме учень Роберта Коха – професор Юзеф Шпільман. Він очолив редколегію журналу у березні 1886 року. За 13 років праці на посаді головного редактора професор Шпільман залучив переважну більшість ветеринарних лікарів Галичини до членства у Галицькому ветеринарному товаристві, а також зробив вагомий авторський внесок, опублікувавши на сторінках журналу 18 власних праць. За час його каденції істотно зросла кількість наукових публікацій. Докладно була викладена інформація стосовно досягнень ветеринарної науки за кордоном. Актуальним був розділ, присвячений поточним справам, з'явився новий розділ “Повідомлення ветеринарної поліції і статистики”. У 1898 р. професор Шпільман склав із себе повноваження головного редактора журналу і цілковито присвятив себе праці на посаді ректора Львівської академії ветеринарної медицини [1, 3, 4].

Наступних 12,5 років (1899–1910 рр.) третім головним редактором журналу працював професор Академії Станіслав Круліковський – знаний хірург, фізіолог, патологоанатом, паразитолог, історик ветеринарної медицини і мемуарист. Протягом всієї каденції йому вдавалося підтримувати започаткований професором Шпільманом високий науковий фаховий рівень журналу. Рівночасно зросла кількість статей науковців Львівської ветеринарної академії. Визнанням важливості журналу стало нагородження

його дипломами у 1900 і 1907 роках на ІХ та Х з'їздах польських лікарів і природознавців [1, 3, 4].

Після Станіслава Круліковського від 1 липня 1911 до 1914 року часопис очолював професор Казімеж Панек. Новий редактор надавав пріоритет науковим статтям і рефератам, до яких вперше почали вказувати місце їхньої первинної публікації. Була запроваджена нова рубрика – “Питання і відповіді”», натомість зменшилася кількість професійних статей і рубрика поточних новин. У часописі почали друкуватися матеріали з'їздів, праці на здобуття наукового ступеня. У зв'язку з вибухом Першої світової війни 1914 року з друку вийшло лише 7 номерів часопису, а наприкінці цього ж року його видання припинилося. Видання журналу відновилося 1919 року, його головним редактором знову був затверджений професор Панек, однак того року у зв'язку з польсько-українською війною вийшов друком лише один номер часопису. З 1 січня 1920 року періодичність журналу стабілізувалася, однак професор Панек склав повноваження головного редактора у зв'язку з переїздом на нове місце праці [1, 3, 4].

Упродовж 1920-1930 рр. посаду головного редактора часопису обіймав професор Зигмунт Марковський. Протягом цього періоду його двічі обирали ректором Академії. Обов'язки співредактора виконував професор Станіслав Немчицький. На обкладинці журналу за 1923 рік зазначено, що часопис присвячений ветеринарній медицині, чим підкреслювалося, що характерні для перших десятиліть існування журналу питання розведення тварин перестали бути пріоритетом редакційної політики. Упродовж 1925-1929 рр. у часописі з'явилися нові розділи: “З ветеринарної практики”, “З життя ветеринарного товариства”, а також був започаткований розділ “Цікаві новини”. У 1931 році професор Марковський переїхав до Варшави аби очолити один із департаментів у Міністерстві сільського господарства [1, 4].

Обов'язки наступного (і останнього) головного редактора часопису від 1 січня 1931 до вересня 1939 року виконував професор Олександр Закшевський. За час його каденції журнал став більш науковим, академічним.

У 1931 році на обкладинці часопису було зазначено, що він виходить при співпраці колективу професорів Львівської академії ветеринарної медицини і членів Львівського відділення Польського товариства ветеринарних лікарів. У 1931 році був започаткований новий розділ “Інформація стосовно досліджень м’яса”. Обов’язковим став друк рефератів фахових праць на здобуття наукового ступеня. Заголовки і резюме наукових праць необхідно було дублювати на одній із європейських мов – французькій, німецькій чи англійській [4].

Від 1932 року у вигляді річного додатку до часопису започатковано друк звітів ректора щодо діяльності Академії. У 1935 році обсяг журналу і кількість його передплатників значно зросли, додався новий розділ – “Огляд ветеринарного законодавства”, а також почали друкуватися матеріали ветеринарних з’їздів, конференцій, звіти про участь у виставках. Висвітлювалась робота Львівської ветеринарної академії, зокрема, друкувалися списки ветеринарних лікарів, які отримали дипломи Академії. На сторінках журналу з’явилися публікації вчених Краківського Ягеллонського університету. У 1936 році вийшов друком ювілейний номер, присвячений 50-річчю часопису, в якому містилися статті, присвячені Галицькому ветеринарному товариству, редакторам журналу, а також бібліографія публікацій за 1886-1935 роки.

З вересня 1939 року, у зв’язку із вибухом Другої світової війни, видання журналу припинилось. Останній номер часопису закінчується восьмим номером. Важко переоцінити роль часопису “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”) в історії друкованих документів з ветеринарної медицини. Це єдине друковане фахове видання польською мовою того часу, де сконцентровано життя науки, здобутки спільноти львівських вчених в галузі ветеринарної медицини і ветеринарних лікарів-практиків. Це енциклопедія, з якої можна отримувати знання з ветеринарії, розведення домашніх тварин, мікробіології, паразитології, ветеринарної практики.

Історія видання часопису тісно переплетена з життям і працею видатних учених Львівської ветеринарної академії, які в різні роки долучились до роботи у складі редколегії журналу. Всього за період з 1886-1939 рр. в часописі надруковано 1452 публікації. Структура розділів і фахово укладена бібліографія, яка включає кілька покажчиків, дозволяє легко провести потрібний пошук. Завдяки видатним вченим, їх відданий роботі в редакції і власним публікаціям у часописі, маємо великий скарб, у якому простежується не лише історичний шлях галицької і європейської ветеринарної медицини, але й історія становлення, розвитку науки та освіти в стінах Львівської ветеринарної академії.

Пріоритетом у роботі з фондом раритетних періодичних фахових видань є зберігання документів і забезпечення доступу до них усім зацікавленим, шляхом створення електронних ресурсів на основі сучасних інформаційних технологій. Завдяки отриманому у 2017 році гранту від Республіки Польща бібліотека ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького здійснила оцифрування періодичного видання “Ветеринарний огляд” (“Przegląd Weterynaryjny”) за 1886-1939 роки. Це забезпечило його збереження і доступність для прийдешніх поколінь.

Література:

1. Вчені університету : довідник / Михайло Падуро. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2015. – 566 с.
2. Львівська державна академія ветеринарної медицини імені С.З.Гжицького (1784–2000) / ред. кол. Р.Кравців, М.Падуро. – Львів : Модерн-2, 2000. – С.13, 73.
3. Przegląd Weterynaryjny : wydanie jubileuszowe 1886–1935 (W 50-tą rocznicę założenia). – Lwów, 1936 (Grudzien). – S. 69–85.
4. Sroka S.T. Nauki weterynaryjne we Lwowie do roku 1945 / S.T. Sroka. – Rzeszów, 1999. – 386 s.